

PREPORUKE O KOMPETENCIJAMA I STAVOVIMA INKLUZIVNOG NASTAVNIKA

Inkluzivan nastavnik je onaj koji ima znanja i vještine kako bi se prilagodio potrebama učenika koji se suočavaju s raznim poteškoćama i kojima je potrebna posebna pažnja. Diploma i sposobnost poučavanja nužno ne znače da je osoba sposobna biti inkluzivan nastavnik. Poput svih naših osobina koje zahtijevaju mnogo truda i kontinuiran rad, tako je i s onim osobinama povezanim s odnosom prema učenicima s posebnim potrebama. Dobri psihopedagoški temelji su važni za razumijevanje učenikove osobnosti, za razne strategije planiranja lekcija/aktivnosti, poučavanja i vrednovanja te za poznavanje karakteristika različitih vrsta hendikepa, invaliditeta i problema.

Inkluzivan nastavnik mora **cijeniti raznolikost učenika** jer se razlike trebaju smatrati bogatstvom i zato bi nastavnici u heterogenim razredima trebali imati učinkovit pristup poučavanju. Svim je učenicima omogućeno napredovanje sa svojim vršnjacima te da pritom dobiju adekvatnu potporu.

Vještine i sposobnosti inkluzivnog nastavnika koje se trebaju razviti kao dio kompetencije vrednovanja raznolikosti učenika:

- učiti kako učiti iz različitosti,
- utvrditi najprimjerenije načine reagiranja na različitost u svim situacijama,
- podupirati sve učenike,
- osvrnuti se na raznolikost pri provedbi kurikuluma,
- koristiti raznolikost pristupa u učenju i stilovima kao resurs za poučavanje,
- doprinijeti izgradnji škola kao zajednica za učenje koje poštuju, ohrabruju i slave postignuća svih učenika.

Inkluzivan nastavnik mora imati **odlične komunikacijske vještine** te, najvažnije od svega, **empatiju** kako bi mogao upoznati učenika i razumjeti njegove ili njezine posebne potrebe. Nastavnik koji ne posjeduje te vještine nema velike izgleda da postane inkluzivan nastavnik. Komunikacijske vještine i empatija mogu se steći tako što se pojedinac stavi u različite situacije u kojima treba razgovarati i povezati se s drugim ljudima. Učenici često govore da ih nastavnici nisu voljni poslušati kako bi razumjeli njihovo ponašanje i ponekad nemaju priliku objasniti zašto su se ponašali na određen način. Veoma je važno **poslušati** učenika.

Vještine inkluzivnog nastavnika koje se trebaju razviti u sklopu komunikacijske kompetencije:

- biti učinkovit kao verbalan i neverbalan sugovornik koji može odgovoriti na različite komunikacijske potrebe učenika, roditelja i ostalih stručnjaka,
- podržavati razvoj učenikovih komunikacijskih vještina i mogućnosti,
- procijeniti i učinkovitom komunikacijom kod učenika razviti tehnike savladavanja vještina,
- omogućiti suradničke pristupe učenju,
- primijeniti pozitivne pristupe kod upravljanja ponašanjem koji podupiru društveni razvoj i interakciju učenika,
- znati kako zaustaviti/posredovati/razriješiti sukobe i kako pomoći svojim učenicima da ih sami znaju međusobno razriješiti

Volontiranje u različitim NVO-ima koji planiraju projekte za osobe s posebnim potrebama može doprinijeti razvoju tih vještina. Onaj tko želi biti nastavnik treba razmisliti o volontiranju.

Inkluzivan nastavnik treba **dobre organizacijske vještine** kako bi organizirao rad u razredu i izvan razreda tako da svaki učenik može sudjelovati. Kao dio trajnog stručnog usavršavanja, svaki nastavnik mora pratiti programe stručnog usavršavanja usmjerene na razredni menadžment. **Predanost poslu, briga, razumijevanje, jednako postupanje** prema svim učenicima/roditeljima/nastavnicima.

Važno je pitanje **odnosa između nastavnika i obitelji** učenika s posebnim potrebama. Taj odnos treba biti otvoren i temeljen na dobroj komunikaciji obiju strana jer je odnos obitelji prema obrazovanju svojeg djeteta ključan za upravljanje svakim pojedinim slučajem. Međusobni odnos nastavnika, roditelja i članova zajednice koji je nalik timskom odnosu pomaže učenicima.

Vještine i sposobnosti inkluzivnog nastavnika koje se trebaju razviti u sklopu kompetencije za međusobni odnos:

- aktivno uključivanje roditelja i obitelji u proces djetetova učenja,
- učinkovita komunikacija s roditeljima i članovima obitelji koji dolaze iz različitih kulturnih, etničkih, jezičnih i društvenih sredina,
- prihvaćanje i poštovanje.

Svi bi inkluzivni nastavnici trebali naučiti kako **razumjeti i raditi s učenicima s posebnim potrebama**. Također postoje tečajevi na kojima nastavnici uče kako to učiniti. Inkluzivan nastavnik je onaj koji zna kako za djecu s posebnim potrebama prilagoditi predmet koji poučava, a prilagodba se sastoji od prilagođenog kurikuluma i metoda vrednovanja. U Rumunjskoj nastavnici ne posjeduju te osnovne vještine za inkluziju pa se za to područje trebaju usavršavati.

Ključni pristupi za sve nastavnike su **suradnja i timski rad** s ostalim inkluzivnim nastavnicima jer inkluzivno obrazovanje zahtijeva timski rad svih nastavnika. Suradničkim timskim radom podupire se stručno obrazovanje skupa s ostalim stručnjacima, ali i od njih. Škole trebaju imati **sustav potpore i programe** kojima bi se pružali daljnju pomoć, poticaj i savjetovanje.

Vještine i sposobnosti inkluzivnog nastavnika koje se trebaju razviti u sklopu suradničkih kompetencija i timskog rada:

- primjena vještina za vođenje i upravljanje razredom koje omogućuju učinkovit rad,
- suradničko poučavanje i rad u prilagodljivim nastavničkim timovima,
- raditi kao dio školske zajednice i oslanjanje na potporu vanjskih i unutarnjih resursa škole,
- zajedničko rješavanje problema s ostalim stručnjacima,
- doprinos suradnji s ostalim školama, organizacijama iz zajednice i ostalim obrazovnim organizacijama,
- upotreba raznih verbalnih i neverbalnih komunikacijskih vještina kako bi se omogućio suradnički rad s ostalim stručnjacima.

Nastavnici se mogu bolje povezati s učenicima ako **provedu vrijeme izvan učionice**, a to uključuju zajednički odlasci na izlete ili osmišljavanje različitih aktivnosti na otvorenom. Tako će učenici vidjeti nastavnike na sasvim drukčiji način, a nastavnik će bolje upoznati svoje učenike i vidjeti njihove različite strane.

Inkluzivan nastavnik je onaj koji je voljan pružiti priliku svojim učenicima i koji pokazuje da im vjeruje. Učenici trebaju znati da nastavnik vjeruje u njih i u njihov trud. Obostrano **povjerenje** je ključno.

Osnovni stavovi inkluzivnog nastavnika:

- pozitivno razmišljanje
- konstruktivan pristup
- usredotočenost na pronalazak rješenja
- temelj u praktičnim aktivnostima
- refleksija.

Trajno osobno stručno usavršavanje - poučavanje je djelatnost tijekom koje se uči i nastavnici su odgovorni za vlastito cjeloživotno učenje.